

illorum centum aureorum, cum ab ipso fuerint per furtum ablati; ergo &c. Ratio sec. part. est quia id, quod lucretur negotiando cum pecunia aliena, non est fructus pecuniae alienae, quae de se sterilis est, sed industriae, ac laboris ipsius negotiantis, ut optime exemplificat Giribaldus de Restit. cap. 2. dub. 5. adeoque isti debentur. Neque dicas, esse fructum etiam pecuniae; cum in contractu societatis, in quo unus ponit pecuniam, & alter industriam, postremo lucrum aequaliter dividatur: Contra enim; ideo tunc lucrum dividitur, non quia etiam pecunia fuerit fructifera; sed quia qui pecuniam apposuit, & ipse fuit industrius eam dando pro negotiatione facienda, & se exponendo periculo lucri, & damni. Giribaldus ibid. num. 47. Ratio denique tertiae partis est, quia si eo tunc Mercatori emersit aliquod damnum, vel lucrum cessavit, non fuit Eusebius ejusdem causa culpabilis, sed Eusebii Dominus; & si Eusebius ipsi damnum intulit, hoc fuit omnino inadvertenter, & per consequens absque culpa, sine qua non datur obligatio restitutionis, seu refectionis damnorum, ut tradunt DD. comm. in tract. de Restit.

MENSE DECEMBRIS.

CAS. I. **F**ortunius ex subita passione, advertenter tamen, impie protulit ista verba: *Pueda yo renegar de Dios, si no me vengo: Si Dios me dixesse, que debo perdonar esta injuria que se me ha hecho, le diria, que mienta. O Dios mio! que cosa peor me podeis hacer?* Q. primo, an haec tres sint blasphemiae haereticales, ideoque reservatae in hac Dicecesi?

CAS. II. Q. secundo: Quid, si statim ac istas blasphemias protulit, in se reversus poenituit, signoque contritionis dedit; tenerne, qui ipsum audierunt, Inquisitori denunciare?

Resp. ad I. neutram ex his esse blasphemiam haereticalem, adeoque in hac Dicecesi reservatam. Ratio generalis est, quia ad blasphemiam haereticalem necessario requiritur, quod formaliter, aut virtualiter enuntiet, seu contineat aliquid erroneum in fide; quod plane non verificatur de aliqua ex praefatis propositionibus. Siquidem, quantum atinet ad primam, ac secundam, negari nequit, quod expriment propensionem quamdam ad enuntiantium aliquid contra fidem, & conditionalem quamdam ad id voluntatis tendentiam; haec tamen non est, sed multum differt a blasphemia haereticali, ut recte notat Bordonus de Blasphem. cas. 10. Similiter in tertia ad modum interrogantis quaerit quidem Fortunius, quid deterius facere illi possit Deus; at non negat, posse Deum ipsi quid pejus immittere: ergo proprie non sunt blasphemiae haereticales, per consequens nec reservatae in hac Dicecesi. Tamburinus in Decal. cap. 6. §. 4. & alii. Hinc inferes, quod Fortunius per hoc denunciandus non sit Inquisitori ut Blasphemus haereticalis, maxime si in se reversus, statim poenituit, signoque contritionis dedit. Monent tamen Del-bene, Bordonus, & alii, quod si Fortunius esset ex iis, quorum vita malemorata, & sic loquendi frequentia, non sanae fidei suspicionem ingerit, tunc, tamquam de haeresi suspectus, esset Inquisitori denunciandus, non obstante illa exteriori apparentia retractationis, & poeni-

tentiae: haec enim saepe in malemoratis artificiosa sunt. Ex quo habes responsionem ad secundum.

CAS. III. Parentes Beneficiati defuncti tempore messis, celant ejus mortem, donec messem fructuum Beneficii pro seipsis recondant. Q. an id licite peragant?

Resp. cum dist. Vel hujusmodi messis jam erat a solo separata cum Beneficiatus obiit; vel non. Si non; dico, parentes illicite id peragere, eo quia illi fructus, qui, obeunte Beneficiato, sunt adhuc pendentes, spectant ad Cameram Apostolicam, & sunt propinae, quibus alii solent Collectores Spoiliorum, quamvis ex iis tradi soleat aliqua portio Successori in Beneficio Parochiali. Si postea jam fuerat a solo separata, dico, quod si Parentes sunt etiam haeredes defuncti, id licite peragunt; nam hujusmodi fructus jam erant proprii ipsius Beneficiati; in cujus jura proinde si succedunt Parentes, legitime quoque ab his reconduntur pro se ipsis; ut non obscure colligitur ex Opere de Synodo SS. D.N. Benedicti Papae XIV. lib. 12. cap. 7. num. 3.

ANNO MDCCLVI.

MENSE JANUARI.

CAS. I. **T**itius contracto, sed non consummato Matrimonio cum Berta, deliberat Statum Religiosum amplecti. Ast quia dubitat, id a se licite fieri non posse, eo quod Sponsam cognoverit antequam eam duceret; ideo consulit Parochum, an licite id peragere valeat? Quid Parochus respondet?

Respondet, ipsum in casu id licite peragere non posse. Ratio est, quia licet Berta revera meretur linqui a Titio, ob consensum, quem huic ipsa praestitit, ut carnaliter ab eo cognosceretur ante Matrimonium, tamen ab ipso linqui non debet, eo quia hujusmodi copula praecedens, stantibus sponsalibus antecedentibus, praesumitur concessa, & habita sub conditione, ac intuitu Matrimonii futuri, & quidem intenti cum suo integro complemento, vel saltem cum ejus successiva continuatione; prout ipsemet Titius conjicere facile poterat, tum ex eisdem Sponsalibus jam initis, tum ex quo Berta verisimiliter ipsi numquam indulset, si nosset futurum, ut ipse a dein contracto conjugio postea resilire tentaret. Quare cum Titius, admissa hujusmodi copula, remanserit Bertae obligatus juxta intentionem ipsius, ut inter alios docet Passerinus de Hom. Stat. quaest. 189. art. 3. num. 57. ideo dicendum, quod cum haec intenderit Matrimonium permanens, ipse quoque quoad hoc eidem manserit obligatus, adeoque quoad personam; & sic nequeat, ipsa invia, Satum Religiosum licite amplecti. Et hoc maxime valet si Sponsa erat virgo, ac fuit ab ipso deflorata; tunc enim emergit nova obligatio manendi in conjugio, quamvis ea foeta non sit; ut nempe

pe eviteur ejus infamia, quæ ipsi potest, & apta est sequi, si sic dimittatur alteri nuptura; siquidem etiam dato quod alium Sponsum inveniat, eique nubat, adhuc subest periculo, quod ab hoc dignoscatur ejusdem defectus, ac propterea male tractetur, dimittatur &c. Unde cum, extra initium conjugium, alia via vere tuta non suppetat, ablatae virginittatis infamiam, & forte etiam gravius malum ab eadem arcendi, dici debet, non posse Titium in casu Statum Religiosum licite amplecti. Sanchez de Sponsal. disp. 44. Et Bossius de Effect. Matr. cap. 1. §. 5. num. 99. Nec refert, in cap. *Ex publico* de Conver. Conjug. Sponsis de presenti, ante consummationem Matrimonii, concedi bimestre ad deliberandum vel Religionis ingressum, vel perseverantiam in Matrimonio. Hoc etenim valet adhuc integra, & quando non fuit apposita causa obligans persistere in Conjugio, prout in casu; quidquid in contrarium dicant Clericatus, Rotarius, alique.

CAS. II. Orta est dissensio duos inter Doctores, affirmante uno, negante alio, quod possit Parochus valide capere possessionem Beneficii ante expeditionem Bullarum, seu Litterarum collationis. Cuiam adhaerendum?

Respondeo cum dist. Vel Beneficium collatum est Parocho à Summo Pontifice; vel est illi collatum ab Ordinario. Si à S. Pontifice: dico adhaerendum esse neganti: si enim Provisus à Papa capiat Beneficii possessionem ante expeditionem, &c. juxta Constitutionem quamdam Julii II. & alias Extravagantes, citatas à Bonacina de Leg. disp. 1. q. 1. punct. 4. n. 50. dicitur intrusus, ac violentus possessor, immo impotens facere fructus suos, quin ei prosit regula Cancellariæ de annuali, vel biennali, vel triennali possessione, & juxta aliam Constitutionem Julii II. incip. *Sanctissimus*, privatur ipso iure Beneficio obtento, prout, relata Bulla per extensum, notat Lotterius de Re Benef. lib. 3. q. 19. n. 17. cui consonat Cardinalis de Luca l. 12. p. 1. de Benefic. disc. 131. num. 4. addens, hoc pariter statutum esse per regulas Cancellariæ Apostolicæ. Si postea Beneficium collatum est Parocho ab Ordinario, dicunt præfati DD. adhaerendum esse affirmanti, eo quia quod statutum est circa Beneficia obtenta à S. Pontifice, cautum non invenitur pro Beneficiis, quæ conferuntur per Ordinarium. Verum quoad hæc dixerim, attendendam esse praxim, & consuetudinem locorum, Beneficiorum qualitatem, ac fructuum, mensem, in quo vacant &c. Siquidem hic Bononiæ si in aliquo ex mensibus Pontificiis vacat ex gr. Beneficium Curatum liberæ collationis, excedens in annuis fructibus 24. scuta auri, vigore Indulti Eminentiss. ac Reverendiss. Archiepiscopo concessi, Beneficiarius ante litteras Apostolicas mittitur in possessionem Beneficii cum litteris provisionibus Archiepiscopi; fructus tamen interim non percipit ut suos, moneturque ut intra quatuor menses obtineat litteras Apostolicas, novamque provisionem. Si vero Beneficium non excedit in fructibus prædictam summam, aut non est liberæ collationis, aut non vacat in mense Pontificio, tunc unica provisione mandato Archiepiscopi mittitur in possessionem Beneficii, & fructuum.

CAS. III. Vix acceptaverat Sergius Parochiale Beneficium, legitime ipsi collatum, astitit Matrimonio duorum Parochianorum, quamvis solemniter ab ipso nondum fuisset capta possessio. Q. an tale Matrimo-

monium, coram eo contractum, sit invalidum? Resp. negative, non quia à Sergio nondum capta fuisset solemnis possessio Beneficii Parochialis; hæc enim non est necessaria, ut valide quis assistat Matrimonio; etiam per modum testis principalis, & auctorizabilis, uti patet in Oeconomo Paroeciam administrante; sed quia, ex consuetudine hujus Civitatis, ac Diocesis, recēter electo in Parochum, nulla contempit administratio, nullumque exercitium Curæ, ante apprehensionem possessionis Beneficii saltem cum provisionalibus; nec ullo modo externe ut Parochus, prout constat ex praxi. Hinc, cum talis consuetudo, ubi vigeret, debeat observari, ut ex communi sententia tradit Panormitanus in cap. *Transmissam* de Elect. & Parochus assistens debeat esse talis externe: eo quia secus ejus testificatio in facie Ecclesiæ nequit cognosci, ut attestatio testis principalis, dici debeat, assistentiam Sergii, in casu præstitam Matrimonio duorum Parochianorum, prorsus inanem fuisse; & per consequens tale matrimonium, defectu assistentiæ Parochi legitimi, esse invalidum. Cæterum ubi non viget dicta consuetudo, sed jus commune, est opinio satis frequens apud Theologos, & Canonistas, quod Sergius in casu ante apprehensionem possessionis, possit valide assistere Matrimonio; quia per acceptionem legitimæ collationis acquiritur jus in re supra Beneficium, ut ex cap. *Si tibi absenti* de Præben. in 6. non obscure patet; & tale jus non est imperfectum, sed vere perfectum ac completum, uti colligitur ex cap. *Nosti*, & cap. *Transmissam* de Elect. nec ullibi habetur, aut probatur, apprehensionem possessionis requiri ad substantiam actus, sed est potius de solemnitate. Panormitanus in cit. cap. *Transmissam*, & Anacletus lib. 3. Decret. tit. 7. §. 2. & 3.

M E N S E F E B R U A R I I

CAS. I. Nitis à Cajo sponsalibus de futuro cum Seja, quam prius spe Matrimonii defloraverat, velle à sponsalibus resilire, ac aliam ducere; at, metu excommunicationis, cum ea contrahit Matrimonium. Q. an hoc sit validum.

Resp. per se validum esse. Ratio est, quia licet Cajus illud contrahat ob merum excommunicationis, ideoque ex metu gravi, & quidem et incusso à causa extrinseca libera, nimirum à Judice Ecclesiastico, ipsi excommunicationem minante, ac ex eo fine, ut ipse Matrimonium contrahat cum Seja; tamen hujusmodi metus non est ei incussus injuste, prout opus esset, ut tale Matrimonium esset invalidum; sed juste, ob strictam obligationem, & quidem ex duplici capite ab ipso voluntarie contractam, ducendi Sejam, nempe, ratione sponsaliorum, ac deflorationis ejusdem sub spe Matrimonii, ob quam culpabiliter dedit Judici Ecclesiastico causam, ut juste ipsi talem merum incuteret. Cum ergo Matrimonium ex gravi, sed justo metu contractum sit validum, uti colligitur tum ex cap. *Ex litteris* de sponsal. cum ex eo quod justitia potest ipsum præcipere, & ad ipsum cogere; ideo &c. Addidi postea in responsione *ly per se*, eo quia si Seja dein apposuisset causam ratione cujus licuisset Cajo ipsam non ducere, tunc injuste hic fuisset metu

Excommunicationis adactus ad eam ducendam. Propterea cum Matrimonium initum ex gravi metu, injuste incusso à causa extrinseca libera, & ad talem finem, nempe, ut idem Matrimonium contrahatur, ipsum invalidet; ideo in tali casu Matrimonium Caji cum Seja esset invalidum. Bonac. de Impedim. quæst. 3. punct. 8. Girib. & alii comm.

CAS. II. Sempronius Parochus, credens anno proxime elapso quo jam expirasset septennium, pro quo concessa fuerat Plenaria Indulgentia in festo Titularis suæ Ecclesiæ, curavit ut eadem confirmaretur per aliud septennium; & de facto obtinuit novum Breve, vigore cuius in festo Titularis apposuit tabellam cum solita inscriptione: *Indulgentia plenaria*. Nunc certior factus, quod pro anno præterito adhuc valebat Breve vetus, petit à Vicario Foraneo, an novum Breve valeat pro septem; an vero pro sex tantum annis. Quid respondendum?

Respondendum cum Passerino de Indulg. quæst. 95. n. 720. ac Theodoro à Spit. San. eod. tract. part. 2. cap. 1. §. 3. prædictum novum Breve nec valere pro septem, neque pro sex annis, sed in casu nihil valere, perinde ac si non fuisset obtentum. Ratio est, quia cum deest conditio, sub qua rescripta Apostolica expediuntur, hæc pro subreptitiis habentur, ac proinde nullius sunt valoris, ac momenti: ut constat ex regulis Curie Romanæ, ac notum efficit quotidiana praxis, & experientia. Porro una ex præcipuis conditionibus, cum quibus renovantur hujusmodi Brevia, hæc est. Dummodo pro tali die, pro qua Breve conceditur, alias concessa non fuerit aliqua alia Indulgentia perpetua, vel duratura ad tempus, nondum elapsam, cum tale Breve conceditur; quæ conditio solet exprimi ipso Breve cum hac clausula: *Volumus autem, ut si alias Christi fidelibus, dictam Ecclesiam tali anni die visitantibus, aliqua alia Indulgentia perpetua, vel ad tempus nondum elapsam duratura, concessa fuerit, præsentibus litteris nulla sint*. Subintellige: casu, quo de ea in supplici libello, idest in Memoriali præsentato, facta non fuerit expressa mentio. Atqui præfatum Breve fuit confirmatum ad septennium, quando concessa fuerat alia Indulgentia pro tali die duratura pro eadem die ad tempus, eo tunc nondum elapsam; & de ea in Memoriali facta non fuerat à Parocho expressa mentio, cum hic putaret expirasse septennium, pro quo hæc fuerat concessa; ergo hujusmodi Breve habetur pro subreptitio, proindeque nullius est valoris, ac momenti, perinde ac si non fuisset obtentum; ut clarius etiam declaravit, ac exposuit ipsamet S. Congregatio Indulgentiarum die 23. Junii 1676. cuius Decretum approbavit Innocentius XI. die 18. Martii 1677. ac per extensum refertur à præfato Theodoro à Spiritu Sancto, fuitque de mandato ejusdem Summi Pontificis, stabilitum pro lege in hac materia ab eadem Sacra Congregatione.

CAS. III. Parochus accersitus ad baptizandum infantem in gravi periculo constitutum, hunc habuit aqua frigida, qua ei mortem acceleravit. Q. an sit irregularis?

Resp. neg. Si ex una parte erat periculum in mora, & non erat in promptu aqua tepida; ex alia Parochus fuit circumspectus in modo abluendi circa quantitatem, & qualitatem aquæ, nec noceret infanti. Ratio est, quia in hoc

hoc casu, si secuta est infanti acceleratio mortis ex ablutione cum aqua frigida, id est omnino per accidens; cum Parochus nedum id egerit ex necessitate muneris sui, ut scilicet spirituali, ac æternæ ejusdem salutis prospiceret, verum etiam adhibuerit omnem possibilem diligentiam, quæ illa in circumstantia ipsius menti occurrit, ne ullum documentum afferret infanti. Neque dicas, quod Parochus, stante gravi periculo infantis, poterat, ac debebat prævidere securam accelerationem mortis ejusdem, sicque potius debebat omittere ejus baptismum, cum non sint faciendæ mala ut evaniant bona. Contra enim: cum in baptizando infante, modicam, uti supponimus, adhibuerit aquam, quantum sufficiebat, ut hæc vere flueret, & sic illum valide baptizaret, obvia certe adeo non erat prævisio accelerationis mortis; nam ordinarie loquendo hæc non sequitur, quamvis baptismus sic conferatur, etiam infanti in gravi periculo constituto; & sic jure ac merito hujusmodi acceleratio dicitur casualis, & secuta per accidens. Deinde etiam demus, quod prævisa fuisset exinde securura: an ne propterea potius omitterentur baptismus? Minime gentium, ajunt Palavius, Layman, aliique Theologi communius; nam sicuti Parochus non solum licite potest, sed positive tenetur propriam corporalem vitam mortis periculo, exponere ut baptizet infantem, alias sine baptismo moriturum; prout ex Scriptura, Sanctis Patribus, ac ratione ostendimus anno 1748. in resp. ad 2. Octobris; ita etiam Parochus prævidisset periculum accelerandi mortem infanti per ejus baptismum cum aqua frigida, nihil mali fecisset, immo prudenter suo munere functus esset, si stante periculo in mora, nec extante in proptu aqua tepida, dicta cum circumspessione ipsum baptizasset cum aqua frigida; etenim *Anima præferenda est cæteris rebus*, L. Sancimus §. penul. C. de Sac. Eccl. ac *salus spiritualis est æterna vita corporali*. Hinc cum irregularitas, de qua casus procedit, absque culpa non incurratur, dicendum, quod Parochus non est irregularis, ut cum Zambrano expresse tradit Diana part. 1. de Bapt. res. 68. & 70. num. 3.

MENSE MARTII.

CAS. I. Juranti, se in Carcerem rediturum, creditur, & dimittitur. Q. an possit, immo teneatur redire, quamvis injusto supplicio perimendus.

Resp. probabilis videri quod non, secluso Catholice Religionis detrimento, & scandalo. Ratio est, quia semel ac secl, injusto se supplicio perimendum, si redeat, idem est, redire in carcerem, ac semetipsum injustæ morti tradere, vel saltem se certæ mortis periculo exponere, & quidem absque ulla legitima causa. Quæ etenim causa cohonestare id potest? An ne ostensio veracitatis, ac fidelitas, observando promissum custodi carceris? aut religiosa juramenti executio, quo firmata ab eo fuit promissio reditus? At quis non percipit, etiam Sicarium posse hoc modo cohonestare homicidium, dicens, se hoc committere ut verax sit, ac fidelis mandanti, atque ut juramentum observet, si eo occisionis promissionem firmavit? Dices, hoc non; quia id est contra legem naturalem, divinam, &

humanam quibus virtus non adversatur; proindeque huiusmodi juramentum non tenere, quippe quod non est vinculum iniquitatis; cap. *Quanto de Jurejur.* Ast idem quoque ego dico in casu nostro; etenim ipsamet natura clamat, quod quisque injustæ mortis periculum evitet, ac semetipsum conservet. Nec obstat, quod quis teneatur juratam latroni pecuniam tradere, etsi injuste extortam, ut diximus ad Cas. 2. Augusti anno 1748. & patet ex cap. *Debitorum de Jurejur.* Disparitas enim est, quia promittens, utpote pecuniæ dominus, licite poterat illam promittere, & dare; ideoque si juramento se obstrinxit ad ipsam latroni tradendam, revera illam ei tradere debet, si ante lapsum termini præfixi non obtinet ab Episcopo relaxationem juramenti. Ab opposito in casu nostro, qui juravit reditum in carcerem, non est dominus propriæ vitæ, & sic nequit licite mortis periculo ipsam exponere. Vide *Gitibaldum de Juram. cap. 2. dub. 2. num. 18. & seq.*

CAS. II. Qui rem alienam accepit, ac detinet invito domino, illa identidem utitur. Q. an quoties ea utitur, committat novum peccatum, ab injusta detentione distinctum.

Resp. cum distinctum. Vel quoties ea utitur, novam infert injuriam domino, vel non. Si non, puta, quia per huiusmodi usum non efficit rem deteriore, nec dominum subicit majoris damni periculo; dico, ipsum non committere novum peccatum ab injusta detentione distinctum; siquidem in tali casu usus, & injusta detentio rei, censetur ejusdem rationis, ac speciei moralis, atque unus idemque moraliter actus; sicque non est novum peccatum distinctum in genere moris. Si vero, quoties ea utitur, infert novam injuriam domino, puta, quia per usum efficit rem deteriore, ut evenit in usu vestium, quæ per usum consumuntur; aut subicit dominum gravioris damni periculo, ut evenit in expansione pecuniæ furtivæ, factâ a paupere, aliunde non habente quo possit domino satisfacere, qui propterea quanto plus expendit, tanto magis fit impotens restituere domino, tunc dico juxta *Cajetan. 2. 2. quæst. 66. art. 3. Navar. Man. c. 17. num. 55. Sorum, & alios, ipsum committere novum peccatum, &c.* quia per huiusmodi usum vel res paulatim reducitur ad statum adeo inferiorem, ut dominus cogatur illam amplius non repetere, sed præjium vice illius vel utens fit impotens restituere domino adæquate; & sic dominus redditur conditionis deteriores, unde fit illi injuria, non illata per simplicem injustam detentionem.

CAS. III. Meruit cum fundamento Vir Militaris, quod si duellum non acceptat, nedum habeatur ut formidolosus, & abjectus, ac pro ipso nulla amplius aderit spes ulterioris, etsi promerita, promotionis, verum etiam privabitur officio, quo se suosque sustentat. Q. an in hoc possit acceptare.

Resp. negative, ut aperte patet ex prima quinque propositionum, quarum quarto Idus Novembris anni 1752. In Constitutione incipiente: *Derestabilis*, damnavit Summus Pontifex *Benedictus XIV.* fel. mem. & est hæc: *Vir militaris, qui nisi offerat, vel acceptet duellum, tamquam formidolosus, timidus, abjectus, & ad officia militaria ineptus haberetur, indeque officio, quo se suosque sustentat, privaretur, vel promotionis, aliasque sibi debita, ac pro-*

merita, sed perpetuo carere deberet, culpa, & pœna vacaret, sive offerat, sive acceptet duellum. Hujus occasione recenseo alias quatuor, cum non adeo facile obviæ sint apud AA. Secunda ergo hæc est: *Excusari possunt etiam honoris tuendi, vel humanæ vilipensionis vitandi gratia, duellum acceptantes, quando certo sciunt, pugnam non esse securam, utpote ab aliis impediendam.* Tertia: *non incurrit Ecclesiasticas pœnas, ab Ecclesia contra duellantes latis, Dux, vel Officialis militiæ, acceptans duellum, ex gravi metu amissionis famæ, & officii.* Quarta: *Licitum est, in statu hominis naturali acceptare, & offerre duellum, ad servandas cum honore fortunas, quando alio remedio earum factura propulsari nequit.* Quinta: *Asserta licentia pro statu naturali applicari etiam potest statui Civitatis male ordinatæ, in qua nimirum, vel negligentia, vel malitia Magistratus, justitia aperte denegatur.*

M E N S E A P R I L I S.

CAS. I. Sergius contractis cum Caja sponsalibus de futuro, atraxit Semproniam ad copulam mutua promissione nuptiarum. Q. quamnam ex his ducere tenetur.

Resp. quamvis opinio docens, Sergium in casu teneri ducere Semproniam, sit valide probabilis, attamen censeo quod, quod si hæc gravida non sit aliisve nota ejus defloratio, adhuc teneatur ducere Cajam. Ratio est, quia ex una parte secundæ facta promissio non tenet, cum sit contra justitiam, & in præjudicium tertii. Ex alia, ob deflorationem Semproniam postea factam, non debet, nec potest auferri jus à Caja prius vere acquisitum; nec ista in facta hypothesi teneretur tali jure cedere, cum charitas obliget solum ad præcavendum malum proximi, quando id fieri potest sine proprio incommodo, & damno, quod in casu non evenit; amissio enim juris quæsiti damnum est, ut ostendit *Gonzalez ad reg. 8. Cancel.* Neque dicas, actualem traditionem rei conferre majus jus ipsam accipienti, quam conferat promissario simplex promissio ejusdem rei; unde cum Sergius per copulam fecerit Semproniam quamdam anticipatam traditionem sui corporis, potiore rationem pro ea inde exurgere: eo modo, quo exurgeret major ratio pro sponsa de presenti, si sponsus post sponsalia iniret matrimonium cum alia scemina: ne dicas, inquam; licet enim hæc ratio valeat, quando traditio rei fit cum vera translatione domini; ut evenit in Matrimonio, in quo contrahens transfert dominium proprii corporis in alterum conjugem; & in actuali traditione rei, in qua venditor transfert ejusdem dominium in emptorem; tamen non valet, quando dominium non transfertur: sic si quis mihi promittat vendere suum equum, etiamsi illum postea alteri commodet, ego habeo majus jus respectu equi, quam commodatarius; licet enim hic possit equo uti, tamen respectu equi commodati nec habet jus in re, nec jus ad rem; ego vere respectu illius habeo jus ad rem. Cum erga Caja ratione sponsalium cum Sergio verum acquisiverit jus ad rem, Semproniam è contra, sive per sponsalia, sive per copulam, nec acquisiverit jus in re, quod solum acquiritur per Matrimonium, nec jus ad rem, eo quia secunda promissio non tenet, utpote contra justitiam, ac de re jam alteri

strictè obligata, ideo dicendum, quod Sergius in casu teneatur ducere Cajam, ac Semproniam reficere damna modo possibili; cum duas simul ducere nequeat. Nec oppositum evincit paritas de eo, qui, post votum Religionis, defloratam sub spe Matrimonii puellam teneatur ducere, non obstante prioritate voti. Nam in primis expresse id negant Navarrus *Cons. 1. Qui Cler. vel Voven.* Laurea tom. 3. in 4. disp. 36. §. 3. num. 182. Sanchez, Layman, Coninchus, Sylvius, Diana, & alii. Et si id contendas ex quo obligatio justitiæ strictius urgeat, quam illa Religionis, id falsum esse inquit cum Eminentissimo de Lugo, & aliis Passerinus de Star. Hom. quæst. 180. art. 3. num. 60. & 65. Deinde hoc transmittamus ut verum: ex hoc ipso eruitur disparitas. Ideo enim qui voverant Religionem, teneatur ducere postea defloratam sub spe Matrimonii, quia in ordine ad Religionem non est obstructo vinculo justitiæ, sicuti puella, sed vinculo minori, cujus obligatio propterea suspenditur. E contra Sejus jam erat obstructus Cajæ vinculo justitiæ, & sic utpote jam huic strictè obligatus, non poterat amplius se obligare Semproniam, maxime cum illa, utpote prior in tempore, sit etiam potior in jure. V. Notar. 44. Emin. Lambert. postea S. Pont.

CAS. II. Mœvius confidenter dicit amico suo, Juliam Virginem fuisse violatam, quod, an verum sit, iste omni diligentia scrutatur: cumque id verum cognovit, aliis quam pluribus narrat. Q. an Mœvius illa manifestatione peccaverit mortaliter? Secundo. An etiam amicus Mœvii reus sit peccati mortalis ob illam inquisitionem.

Resp. ad primum, seclusa rationabili causa id manifestandi, Mœvium probabilius peccasse mortaliter; & quidem etiamsi id non protulerit ex odio, &c. Nec Juliam calumniam impegerit, dummodo ejusdem violatio esset occulta. Ratio est, quia talis relatio lædit notabiliter famam Juliam penes talem personam, cum aliunde ipsa jus haberet, ut apud eandem conservaretur propria fama; ut patet ex dictis anno 1749. ad 2. Augusti. Hinc sicuti mortalis est reus, qui temerarie judicat in re gravi de alio, quamvis ipse solus judicet, ac tale judicium alteri non manifestet; ita etiam reus mortalis est Mœvius per hoc, quod confidenter soli amico dixerit, Juliam virginem fuisse violatam; ex quo enim id huic dixerit confidenter, non definit penes hunc famam Juliam esse corruptam, nec non bonam existimationem, quam de eadem prius habebat. Nec refert, quod amicus id statim non omnino crediderit, ut patet ex quo ejusdem veritatem inquirat: nam in primis id est per accidens, cum Mœvius sua relatione fecerit quantum sufficit ad famam Juliam penes eum corrumpendam. Deinde negari non potest, quod ob talem relationem fama, & æstimatio Juliam in animo amici transierit de positive bona in dubiam, & quidem in re graviter ipsam lædente, utpote in materia inhonestatis. Item quod si ipsamet Julia fieret conscia hujusmodi relationis de se factæ, ac dubii propterea orti in amico Mœvii circa ipsius honestatem, rationabiliter gravem exinde mœrorem conciperet, utpote quæ prius, etiam penes hunc, bonam existimationem habebat, eamque deperdidit. Cum ergo ex levitate, aut gravitate constitutionis, quæ apta est rationabiliter sequi, inferatur à Theologis gravitas, aut levitas culpæ in re-

ferente alterius crimen occultum; dicendum est, Mœvium in casu reum esse peccati mortalis. Giribaldus in 8. præc. Dec. cap. 1. dub. 2. num. 18. Card. de Lugo, & alii.

Ad 2. responsum, quod si amicus Mœvii diligentem hanc facit inquisitionem ex eo præciso fine, ut certo sciat, an Julia vere fuerit violata, idque facit tali cautela, & circumspectione, ut aliis non ingerat dubium, aut suspicionem inhonestatis ejusdem, reus non est peccati mortalis; quia ex una parte, stante notitia, quam aliunde jam habebat quoad substantiam violationis Juliam; & attentata ex alia parte cautela, quam adhibet in inquisitione veritatis, ac exclusionem finis ulterioris, per hoc non irrogat Juliam gravem injuriam; & tale peccatum est meræ curiositatis, in hisce circumstantiis levis. Si vero facit hanc diligentem inquisitionem, ut violationem Juliam securius aliis referre possit, sive ut huic securius objiciat gravis notam infamiam, aut ex aliquo alio fine graviter peccaminoso; tunc ex ipsomet objecto patet, ipsum reum esse peccati mortalis. Vide Layman lib. 3. tract. 3. part. 1. cap. 5.

CAS. III. Hebræus, vel Turca, Constantinopoli natus, sed jamdiu habitans Centi in Parochia S. Rochi, ibidem instructus in fide, petit Baptismum. Q. an sit baptizandus à Parocho Ecclesiam Matricis S. Blasii, an vero à Parocho S. Rochi. 2. an talis baptizatus licite promoveri possit ad Ordines, & Beneficia. 3. cujusnam Episcopi hic dici possit subditus ratione originis.

Resp. ad I. talem esse baptizandum à Parocho S. Rochi, in cujus Parochia jamdiu habitat. Ratio est, quia juxta plures definitum à Sacra Congregatione, in hujusmodi casibus spectat ad Parochum domiciliæ conferre baptismum; non autem ad Parochum Ecclesiam Matricis loci, in quo quis baptizatur: sic anno 1687. contigit casus omnino similis Neapoli, ac orta controversia inter Parochum Ecclesiam Cathedralis, ac Parochum, in cujus Parochia debebat baptizandus, ad quem ex ipsis pertineret conferre baptismum; habitus fuit recursus pro dubii definitione ad prædictam S. Congregationem, quæ die 27. Septembris declaravit, spectare ad Parochum domiciliæ, servata forma Ritualis Romani, ut expresse constat ex lib. Decr. 37. fol. 587. idemque confirmavit eadem S. Congregatio die 21. Febr. anni sequentis 1688. ut lib. Decr. 38. fol. 91. annotavit Dom. Joan. Bapt. Argyro Discept. Ecclesiast. lib. 7. discept. 6. n. 10. Quantum ad 2. dico, talem baptizatum de jure communi posse utique per se licite promoveri sive ad Ordines, sive ad Beneficia; licet priusquam id fiat, bene probari debeat, an in eo sint tum qualitates ad id in aliis requisitæ, cum ea virtus, ac constantia in fide, ut illi manus imponi, atque Ecclesiastica ministeria tuto committi valeant, ut recte admonet fel. mem. Bened. XIV. de Synod. Diœc. lib. 12. c. 1. n. 6. Ratio desumitur ex aperto textu Alex. III. in cap. *Eam te* de Rescript. ubi in Canonicum eum recipi jussit, qui ex Judaismo ad Christianam fidem fuerat conversus, hisce verbis scribens ad Episcopum Tornacensem: *Mandatum dedimus, & præceptum, ut P. (qui de gente Judæorum originem duxit, & divina gratia fidem Christi suscepit) in Canonicum recipere, & præbendam sibi conferre deberent.*

Pro